

3.8.2021

EOAK/6303/2020

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

POLIISIN ASELUPAYKSIKÖN MENETTELY

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Helsingin poliisilaitoksen menettelyä ampuma-aseasiassa. Hän kertoi, että poliisi oli ottanut hänen aseensa haltuun toukokuussa 2020. Kantelija oli tiedustellut useaan otteeseen asian tilannetta Helsingin poliisilaitokselta, mutta ei ollut saanut asiallisia vastauksia ylikonstaapeli A:lta. Asia ei ollut kantelun tekemiseen eli syyskuuhun 2020 mennessä ollut edennyt lainkaan.

2 SELVITYS

Asiassa antoivat selvityksen Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ylikomisario B ja ylikonstaapeli C ja lausunnon poliisipäällikkö D. Helsingin poliisilaitokselta selvityksen antoivat ylikomisario E ja ylikonstaapeli A sekä lausunnon poliisipäällikkö F. Lisäksi lausuntonsa antoi Poliisihallitus.

Jäljennökset saaduista selvityksistä ja lausunnoista liitetään oheen tiedoksi kantelijalle.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumatietoja

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisipartio pysäytti kantelijan 17.5.2020 Inkoossa ja häntä epäiltiin rattijuopumuksesta ja liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Samalla kaksi kantelijan mukana autossa ollutta asetta otettiin poliisin haltuun ampuma-aselain mukaista lupaharkintaa varten. Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ilmoitukseen 5530/S/4458/20 on kirjattu, että "Ilmoitettu Helsingin poliisilaitoksen lupavalvontayksikköön A:lle, jossa luvattu ottaa asia peruutusharkinnan osalta käsittelyyn. / RiM". Tämä on selvityksen mukaan tapahtunut 19.5.2020.

Kantelija oli ottanut ylikonstaapeli A:han yhteyttä puhelimitse 22.6. ja 25.8.2020 tiedustellakseen asiansa tilaa. Kantelijan mukaan A:n käytös oli ollut epäasiallista. Asiaa oli lupailtu selvittää, mutta mitään ei kuitenkaan ollut tapahtunut.

Kantelun saapumisen jälkeen asian esittelijä otti yhteyttä molempiin poliisilaitoksiin. Helsingin poliisilaitoksen ylikomisario E:n mukaan sieltä oli ilmoitettu Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselle, ettei asiaa oteta Helsingissä lupaharkintaan. Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ylikomisario B:n mukaan siellä ei ollut tällaisesta ilmoituksesta tietoa ja aseet olivat edelleen Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella. Kun poliisilaitoksilla oli poikkeavat käsitykset tilanteesta, asian esittelijä kehotti 8.10.2020 poliisilaitoksia selvittämään asian.

Ylikonstaapeli C soittikin 9.10.2020 ylikonstaapeli A:lle, joka ilmoitti, että Helsingin poliisilaitos ei vastoin alkuperäistä tarkoitusta ollutkaan aloittanut lupien peruutusharkintaa, joten aseet voi luovuttaa kantelijalle. C ilmoitti tästä vielä samana päivänä kantelijalle, joka haki aseensa Espoon pääpoliisiasemalta 13.10.2020.

3.2 Ampuma-aseasian käsittely

Ampuma-aselain 92 §:n mukaan

Jos on perusteltu syy epäillä, että ampuma-asetta, aseeseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, taikka jos niitä koskevan luvan tai hyväksynnän peruuttaminen on pantu vireille, poliisin on viipymättä tehtävä päätös esineiden ja tämän lain nojalla annetun voimassa olevan lupaa ja hyväksyntää osoittavan asiakirjan ottamisesta väliaikaisesti poliisiin haltuun, jos lupaa tai hyväksyntää osoittava asiakirja ei ole sähköinen.

Poliisimiehen on otettava ampuma-ase, aseeseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset amukset ja niitä koskevat tämän lain nojalla annetut voimassa olevat hyväksyntä ja lupaa osoittavat asiakirjat pois niiden haltijalta, jos niiden väärinkäytön vaara on ilmeinen. Poliisimiehen on viipymättä ilmoitettava pois ottamisesta sen paikan poliisilaitokselle, jonka toimialueella esineet on otettu pois niiden haltijalta, tai luvan haltijan kotikunnan poliisilaitokselle. Poliisin on 14 vuorokauden kuluessa esineiden ja tämän lain nojalla annettujen voimassa olevia hyväksyntöjä tai lupia osoittavien asiakirjojen pois ottamisesta ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen tekemiseksi esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisiin haltuun tai luovutettava pois otetut esineet sekä tämän lain nojalla annetut voimassa olevat hyväksyntöjä ja lupia osoittavat asiakirjat takaisin niiden haltijalle.

Tässä tapauksessa on riidatonta, että Helsingin poliisilaitos on toukokuussa 2020 ilmoittanut Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselle ottavansa kantelijan ampuma-aseiden hallussapitolupien peruutusharkinnan hoidettavakseen. Ampuma-aselain mukaan poliisin on edellä todetusti 14 vuorokauden kuluessa aseiden poisottamisesta ryhdyttävä toimenpiteisiin (kirjallisen) päätöksen tekemiseksi aseiden väliaikaisesta poisottamisesta tai palautettava aseet.

Helsingin poliisilaitos ei ole tehnyt asiassa tällaista haltuunottopäätöstä eikä se myöskään ole ilmoittanut Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselle, että aseet voi palauttaa ennen kuin vasta 9.10.2020 – ja tuolloinkin vasta kantelun myötä tehtyjen tiedustelujen vuoksi. Asian käsittely on siten viipynyt perusteettomasti yli neljä kuukautta. Saadun selvityksen mukaan tästä viipymisestä on vastuussa ylikonstaapeli A. Pidän erityisen moitittavana, ettei hän kantelijan yhteenotoista huolimatta ole hoitanut asiaa; kyse ei siten ole mistään anteeksiannettavasta unohduksesta. Lisäksi totean, että ylikomisario E:n selvityksen mukaan A oli kertonut hänelle, että Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselle olisi ilmoitettu, ettei Helsingin poliisilaitos hoida kantelijan asiaa, vaikka tällaista ilmoitusta ei tosiasiallisesti ollut tuolloin tehty. Kantelijan asiaa ei ole käsitelty ja selvitetty hallintolain 31 §:n edellyttämällä tavalla asianmukaisesti ja riittävästi. Tätä mieltä ovat olleet myös Poliisihallitus ja Helsingin poliisilaitos lausunnoissaan.

Sinänsä ampuma-aselain suoman harkintavallan puitteissa Helsingin poliisilaitoksella on voitu päätyä siihen, ettei kantelijan epäilty rattijuopumus antanut aihetta ryhtyä enemmälti harkitsemaan kantelijan ampuma-aselupien mahdollista peruuttamista. Kuitenkin kun tähän ratkaisuun oli päädytty, niin A:n olisi tullut heti huolehtia siitä, että Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselle ilmoitetaan, että siellä olevat kantelijan aseet voi palauttaa kantelijalle.

Toimenpiteeni ilmenee kohdasta 4.

Ylikomisario E:n osalta asia ei minun puoleltani anna aihetta toimenpiteisiin, kun otetaan huomioon Helsingin poliisilaitoksen toimenpiteet asiassa.

Saadun selvityksen mukaan Länsi-Uudenmaan poliisilaitos ei ole menetellyt tässä asiassa virheellisesti.

3.3 Ylikonstaapeli A:n käytös

Totean, että kun oikeusasiamies pyytää viranomaiselta tai yksittäiseltä virkamieheltä selvitystä jonkin asian johdosta, tämän on virkavastuulla huolellisesti ja totuudenmukaisesti kerrottava kaikki olennainen asiaan liittyvä. Tätä velvollisuutta voi tosin eräiltä osin rajoittaa oikeus olla saattamatta itseään syytteen vaaraan.

Puhelinkeskustelujen sisältöä jälkikäteen arvioitaessa ei ole mahdollista saada autenttista kuvaa siitä konkreettisesta tilanteesta, jossa näkemyksiä on puolin ja toisin esitetty, eikä myöskään siitä sävystä, jolla keskustelua on käyty. Käsitykseni mukaan kantelijan mainitsemien puhelinkeskustelujen sisällöstä ja A:n käyttäytymisestä niiden aikana ei kirjallisessa kantelumenettelyssä ole saatavissa sellaista selvitystä, jonka perusteella minulla olisi edellytyksiä ratkaista asiaa varmuudella suuntaan tai toiseen. Tämän vuoksi kantelu ei tältä osin voi johtaa toimenpiteisiin.

4 TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan ylikonstaapeli A:lle huomautuksen edellä kohdassa 3.2 selostetusta ampuma-aselain menettelysäännösten ja hallintolain 31 §:n vastaisesta menettelystä.

Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Kun otetaan huomioon Helsingin poliisilaitoksen lausunnossaan ilmoittamat toimenpiteet, joilla pyritään ampuma-aselupavalvonnan kehittämiseen, ei asia anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin.